

ՄԵԾՄՈՒՄԻ ԱՆՊԱՐ

DIRECTION DU JOURNAL

MEDJMOUA-I-AHBAZ

65, Grandrue de Péra, Taksim, 65

ԱՊՐԵՆԻ ՏԻՐԱԿՈՒՆԱՐԸ

Խոսքերի խոսք	Գրություն	60	35
Փոստային խոսք	Պատկեր	85	45
Մեծագլխի ԵճճԱՅԻՆԻ խոսք	Ֆուտբոլ	20	10

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՐՈՒՆԻՍ

ԿԻՆԵՄԱՏՈՐ ԵՎ ԵՎԵՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ

Խոսքերի խոսք պատկեր :

مجموعه اخبار

بلک اوغلی تقسیم جاده سی و سوم ۶۵

ՀԱՅ-ԿԱՌՈՂԻԿ ԱԶԳ. ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՌԺԻՆ

(4623 թիվն չարտահանված է և վերջ)

«Բայ աստի, վաճառական կզեր մը ունեւնայով» Հասարակութիւնը ազատ կը մնայ ասոր ապրուստը ընդ միշտ հայթայթելու «հոգէն», վասն զի վաճառականը ունի իր Միաբանութեան ինչ որ պէտք է ապրելու «զու համար, և եթէ ուզուի իսկ նուէր մը տալ անոր, կ'ընդունի զայն իբրեւ բաւարարութիւն մը, և այն ալ նորէն ծուր զոգրեան կը դարձնէ, վասն զի վաճառականը այն նուէրը կը ծախէ Ազգին ծաւալութեան համար քանակական պատճառներով, և եթէ վերջի անոնց կոչումն, «զանք ուսեալ անհասանելի նուէրած կ'ըլլայ Ազգին, մինչդեռ Գոյնի քանակայ մը զինչ որ կ'անեն ժողովրդէն» իր և իրեն «ընտանեաց համար է, և շատ անգամ անոր ծերութիւնն ալ հասարակութեան վրայ կը ծանրանայ»

Վերջն վար ապուշ տրամաբանութիւն մը, գտնէ չորսական վաճառքի հակառակ անտրամաբան ու մեծաշինք յայտարարութիւն։ Ուղերձին հեղինակը այս առդերը գրեցին վերջ արդեօք չբարեհաճեցաւ անգամ մ'ալ կարդալ իր այդ անգուցականն ? ? տողերն որոնք տրուեալ պէս կը պայծառացնեն իր խնդիրները։ Վաճառականները իբրեւ թէ՛ Ազգային գործերն ձգտաւոր պիտի տեսնեն եղեր։ Կայ արդեօք միտմամբ մը այսպիսի բազմապատկեր զարուստ մէջ որ ձգտաւոր գործէ և իր Միաբանութիւնը զինքը հոգայ։ Որքան որ գիտենք Միաբանութիւն մը իր անգամակցէն գործ կը սպասէ վաճառքի շահերը պաշտպանող, և վաճառք ալ փոխադարձաբար կը ստանձնէ անոր ամէն պիտոյքը։ Աստիք պտտապտտութիւններ են, աստիք «կոմպակտից» (սակնալը խօսի Հ. Մէնէ-վիշեանի) սուտեր են, որով միաբաններն մեայն կը շարժանարար լինեն Ազգային Երեւանական Ժողովոյ պատուարած անդամներն։ Այսօր վաճառականներն երեւափառներն ունինք, որոնք ձգտաւոր աշխատելու պարտք մ'ունին, քանի որ աշխատական երեւափառաց ալ չեն ամառաթոշակ յատկացուած չէ, բայց երբ ներքին պաշտօնի կոչուին, և կամ հոյն իսկ ապուգային տեւի բարձր պաշտօններ ստանձնեն որոնք թշուալուոր են և աստիք մեզմէ դուրս պիտի չպահանջեն... որքան միտմամբ խօսք։ Ուղերձին յարգելի հեղինակն ըսածը կը հասկնանք արդեօք, թէ ոչ բացարձակաբար կը կարծուի։

Մէկ ապուշութիւնէ միւսը ցտակեմք։ Միաբանութիւնը ժողովրդէն ստացած նուէրներն դարձեալ ժողովրդեան կը վերադարձնէ եղեր, վերը յիշուած տեսակէտով։ Բայց ինչու զանց կ'անեն յիշելու յարգելի հեղինակը նոյն իսկ այդ մեծամեծ գումարներն, որոնք Միաբանութիւնը Ազգին վերադարձուց յանձին Հայր Քաջանի ժառանգորդներուն, և Հայր Սաբրեանի և այլոց։ Ի՞նչ մը որ աստիք ալ Ազգին անդամներն են։ Գոյնիցի գլուխը անգամ զբաղմունք մեր աչքին կը զարնէ և ինչու փոքրիկ ակնարկ մ'ընել իտալական վաճառականներու մասին արդեօք

բայց բողոքներ չարտայաներ։ Զեք-ժուռն ինչ ձեւի տակ որ ըլլայ, ապրիլի է, իսկ ճշմարտութիւնը կեղծելն իսկ հակառակ։ Մուրաւ-Մաքսիլի խոսք ժառանգութեան Ազգը ինչ օգուտներ կը տեսնէ. այդ մեծագումար ժառանգութեան հաշիւները Ազգին ո՞ր մասին կը արտաբանուեն։ Այդ գումարով Բարիկ բաշտուած Մուրաւեան վարժարանը գոյուցուէ, և ոչ ոք անոր դէմ կրցաւ բողոքել, և յետոյ այդ հակայ շէնքը ծախուեցաւ։ Այսօր ընդհանուր Ազգին քանի աղքատ աղաքը յիշեալ բարերարներուն կտակէն կ'օգտուին։ Սակայն այս մասին ինչ կ'արեւ ձեռք բարձրացնել, բողոքել, քանի որ արդէն վաճառքի վաճառք, Ազգին անուամբ տրուած այդ մեծ գումարին բոլորովին տիրացած, աստիք ուղարկուեալ կը դորձածէ, մէկու մը ոչ բան մը կը հարցնէ և ոչ ալ հաշիւ տալու ինքզինքը պարտաւոր կը ճանչնայ։ Եւ ելլել այսօր ըսել թէ՛ վաճառականները՝ Գոյնիցիներն աւելի անձնուէր են, Ազգին աւելի օգտակար կրնան հանդիսանալ և այլն և այլն։ Պէտք կայ այս բաներն յիշել այդ հեղինակին։

Ինչպէս որոշուած այսպիսի միտմամբ անտրամաբանութիւններով մէկ յիշելն միւսն կը հակադրուի և եթէ իսկապէս անոնց մէջ առողջ գաղափարներ ալ ըլլան, անոնք ալ կը ցեխտան այդ միտման տեսութեամբ։ Եթէ իսկապէս սոյն Ուղերձին հեղինակը նախանձախնդիր ըլլար Հասարակութեան յառաջդիմութեան, այդպիսի անիմաստ տողերու ծնունդ պէտք չէր տար իր գրչէն, որով մեզի համար անոր ազգասիրութիւնը միշտ ենթադրական կը մնայ, քանի որ ազգասիրութիւնը նախ և առաջ կը պահանջէ որ քու տկար եղբորդ օգնես, զայն ուղիղ ճանաչես բերես, անոր թերութիւնները մատնանշես և ուղղել ջանաս, և ոչ թէ անոր մօլէ կողմերուն հանդէպ քու կարծեցեալ առաքելութիւնները ի ցոյց բերես։ Զափառանք ինքնահաւանութիւն մ'է այս։

Գիտաւորաբար այս կէտին մէջ է որ չափազանց ինքնավստահութեամբ զո՞ք գացած է ինքն և մտացեալներու մէջ ալ ինչ ինչ անձնական հայեացքներ ունի թէեւ, բայց մեծաւ մասամբ իրաւացի է իր առարկութեանց մէջ, որոնք կը համապատասխանեն գրեթէ մեր համեմատական քննադատութեան մէջ պարզած տեսութիւններուն, որոնք հասարակութեան այս սիւնակներուն մէջ։

Հեղինակը կարգ մը Առաջնորդ-Եպիսկոպոսներու մասին խօսել վերջ, հարկ կը նկատէ զիչել անոնց թիւը Հոռոմայ միջամտութիւնը նուազընելու համար։ Եպիսկոպոսաց հաստատման գործին մէջ Հոռոմայի անփոփոխութեան տակ հարկ զգաց իր ազգու միջամտութեան, քանի որ մենք տեղի տուինք և մեր իրաւունք մէջ անհայտ ու պատմական ձգտումները անդի տուին Հոռոմայ միջամտութեան։ Յուսով ենք որ երբ մեր ազգային գործերն կանոնաւորուին և Հոռոմայի մեր Սինոդոսին, ինքնին պիտի քաշուի, որովհետեւ մենք մեր հաստատութիւնէն ի վեր Հոռոմայի գլուխը պիտի եղած ենք և բարիք մը չենք ունեցած։

Գաւառի Եպիսկոպոսներն իրենց թիւին

մէջ միապետներ եղած են կ'ըսէ։ Թէ անոնց և թէ նոյն իսկ Կաթողիկոսներն Հասարակութեան հանդէպ նախկին դիրքը, աւելի նախորդ բռնապետական ուժիւնն կը վերադարձուի։

Զմեռու կալուածներուն աչք կը արնէ Ուղերձին հեղինակը։ Ինչք գիտեմք թէ այդ գոյքերն իսկապէս ազգին նուիրատուութեամբ գոյացած է, կամ թէ տեղւոյն վաճառքի և վաճառականներուն աշխատակցութեամբ, ինչպէս են վենետիկ և վիեննա, որոնց ձեռք չենք կրնար դրուցնել։

Հին Տոմարի դուրսիւնն ընդհանրացընելն թէպէտ բանաւոր է քայքայ քանի որ մենք փոքր Հասարակութիւն մըն ենք, մինչեւ որ մեր մեծերն չընդունին, մեզի համար զայն գործածելն դժուարին է։ Տոմարի գործածութեան մէջ համարալի չենք, ներքին կազմութեան ու կազմակերպութեան զգալի մէկ պակաս է այս։ Գալով կրթական որոշ կերպարանաւորման, այսինքն Ուսումնական Խորհրդոյ հաստատման, գովելի ձեռնարկ մը պիտի ըլլայ։ Բայց այս մասին է որ այդ գովաբանութեամբ միտմամբ վաճառականներն իրարու մէջ հաշտ չեն ընթանար, քանի որ անոնք անձնաւորաբար զոգրեցնելու են Հայ գրականութեան մէջ և իրենց սկզբունքներն յանձնար իրենցին հակադրանքն է իրարու։

Հաստատել Հայ-Կաթողիկէ օսկան մը, ո՞հ, ինչ գեղեցիկ առաջարկ։ Կարելի չէ զուր ընդհանրացնել մեր մէջ, ինչ բարի գաղափար։ Ըստ իս, նոր թերթ մը հրատարակելու ձեռնարկելէն աւելի, եղածն բարեկարգել աւելի բանաւոր է։ Այս թերթը վաղեմի ուղիւստաւոր մըն է Հասարակութեան, ինչպէս նաեւ իր պատուարածան Արտանաւոր-Խմբագրապետը, որ ամէնէն մտք ու խաւարին օրերուն իսկ, գործացուց մեր Հասարակութեան պէտքերն, որքան որ կը ներքին նախորդ բռնապետութեան շրջանը և իր համեմատ քաղաք։ Հետեւաբար ես կ'ըսեմ ու կը կրկնեմ, եթէ ձեռք ձեռքի տանք ու աղքատը ոգւով գործենք, հաւանական է որ յաջողինք առօրեայ թերթ մ'ունենալու ներկայ տագնապական բազմամասն շրջանին։

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Բերա, 3 Դեկտ. 1908

ՎԻՆԵՆԱԿԱՆ ՄԻՒԹԱՐԵԱՆ ՎՈՐՈՐԱՆ

(Վարժարանին Տնօրէն Գեր. Հ. Գէորգ Վ. Փանչիկեանի անցեալ Կիրակի արտասանած խօսքը)։

Մեծաշուք Հանդիսականք,

Մեծ, մեծ է մեր ուրախութիւնը, նըմանելով մեր պանծալի նախկին աշակերտաց խումբը, որ հաճելով պատասխանել մեր հրաւերին, ներկայ կը գտնուի իրենց ընկերութենէն բուն խումբ սիրելի ընկերաց Հոգեհանգստեան Պաշտօնին և հիմա հոս սարքուած համեմատ հաւաքովին Այո՛, մեծ է, կ'ըսեմ մեր ուրախութիւնը, որովհետեւ չիք ինչ, մեզ համար այնչափ քաղցր և այնչափ հեշտ, քան տեսնել զձեզ՝ մեր գուրգուրանաց առարկայն նախկին աշակերտները, որ երախտագիտական և սիրոյ բուռն զգամամբ տողոր

եալ՝ առիթ մը չէք փայտցնել մեր ներկայութեամբ փայլելու ամէն առիթ մէջ, ամէն վաճառական և դպրոցական հանդիսութեանց փայլ մը տալու գովելի նպատակաւ, մղուած տալու մեր ամէն ձեռնարկութեանց, և անվերջ պաշտպանելու մեր կրթութեան որդանը՝ վարժարանը, թէ՛ խօսքով և թէ՛ գործով։ Ասոր ապացոյցն ամէն առիթ մէջ յայտ յանդիման կը շեշտուի։ Կարծես միջոց մը հրատարակած էք մեզի։ Մենք ո՞րչափ կը կրկնապատկենք մեր ջանքն ու ճիւղը, մեր փոյթն ու եռանդը, որ քան զօր առաւել եւս պայծառացնելու մեր վարժարանը, դուք եւս նոյնքան կ'աշխատեք բանիւ և գործով հրապարակելու մեր ժիր գործունէութիւնը, և այսու կը նկատուի վարժարանին վարկն ու համբաւը բարձր պահելու։

Ամէն տարի այսպիսի շինիլ առիթ կը հաւաքուէք եկեղեցի, աղօթելու մեր հանգուցեալ եղբարց հոգւոյ հանգստեան համար և յետոյ վարժարան կ'այցելէք, ուր մեր ի պատիւ փոքրիկ հանդէս մը կը սարքուէր։ Յատու կը նշմարէինք մեր նախկին աշակերտներն ոմանց բացակայութիւնը, և իբրեւ արդարացում՝ այս պիտի հաւաքուէք մէջ ներկայ գտնուելու քաղաքական տեսակետով վաճառքի բըլլալը կարեւոր պատճառ ի մէջ կը բերուէր։ Բայց այլեւս վաճառք Աստուծոյ, անոնց անհաւատութեան անհաւատ օրերը՝ շնորհիւ Սահմանադրութեան։ Զուրկը պատահեաւ այսպիսի ակնածութիւններ, ազատութիւն այսուհետեւ։ Օ՛հ ուրեմն մեր առջեւ ժիր գործունէութեան լայն առաքելք մը բացուած է շինայ։

Բերկութեամբ կ'աւանդեք որ մեր նախկին աշակերտներն սմանք, օգտուելով երկրի Սահմանադրութեան պարգեւած անհամար բարեքներէն, բուռն եռանդով վառեալ՝ կը փախազին նոր զարկ մը, նոր մղում մը, նոր ուղղութիւն մը տալ մեր 6 Դեկտեմբեր 1887ին հաստատուած ընկերութեան։ Առժամանակ յանձնաժողովոյ անդամոց միջեւ նախակարգ պարտաւորութեանց համար գումարաւորներ եղանք քանի մ'անգամ և որչափ կ'երեւայ, 1887ի կանոնադրութեան սահմանափակ ըլլալուն՝ բոլորովին ջնջելով, նոր կանոնադրութեան, — աւելի գործնական, աւելի շահագրգռող — պատրաստուելով՝ պիտի առաջարկուի մեր ամէն նախկին աշակերտներէ կազմուած Ընդհանուր Ժողովոյն մէջ, որուն գլուխն մարման օրն ալ պատիւ պիտի ունենանք ձեզի հաղորդելու առանձին հրաւիրագրով մը, և մեր ամէնուս բուռն փափակն է մեր նախկին աշակերտներէն ամէնքն ալ Ընդհանուր Ժողովոյ մէջ հաւաքուած տեսնել։

Այս նորակազմ կանոնադրութեան մի միակ նպատակը պիտի ըլլայ նախկին աշակերտաց անդամոց միջեւ յարաբերութիւնները պահպանել ու տարածել, և փոխադարձաբար իրարու ձեռք կարկառել բարոյացնել և ներթափանցել։

Այս տարի բարեբախտաբար մեր Ընդհանուր Ժողովոյն տարին եւս ըլլալով՝ կը յուսանք վերջնական լուծում ալ տալ նոր վարժարանի մը հիմնարկէք, որով առաւել մղում մը տալ կ'անկալենք մեր գործունէութեան։ Այս հին շէնքին մէջ աշակերտաց թիւը բարձրացաւ և հասաւ

165ր. տեղ. ոյն անձկութեան պատճառաւ ստիպուեցանք քանի մը չոգի չընդունիլ: Ա՛րքուն աւելի պիտի բարձրանայ արդեօք աշակերտաց թիւը նոր վարժարանի մը մէջ...: Եւստիպիոսի՛ն պիտի ունենանք, ա՛յս է մեր խոնարհ կարծիքը՝ չափելով ներկայ ընթացքէն:

Նախկին աշակերտք, սրտագին չնոր-հալալութիւններս կը յայտնենք ձեզ, որ հանճար մեր հրաւիրին պատասխանելով՝ ներկայ գտնուիլ յատկապէս ձեզի համար պատրաստուած հանգիստ: Ասկէ վերջը մանաւանդ պէտք ունինք ձեր ժիր գործակցութեան: Օ՛ր ուրիշն ձեռք ձեռքի սուսած աշխատինք վերստին կազմելու մեր ասկէ 21 տարի յառաջ կազմուած բն-կերութիւնը, զայն աւելի օգտակար ձեռի վերածնով:

Կեցցեն և յաւիտ կեցցեն մեր նախկին աշակերտք, մեր պարծանքն և ուրախու-թիւնը: Օ՛ր սանուկք իմ, դուք եւս ձայ-նակցեցէք ինձ և զոչեցէք ի մի բերան՝ «Կեցցեն մեր նախկին աշակերտք»:
Կ. Պալլա, 7 Դեկտ. 1908

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՏՐԱՊԵՍԻԱՆԻ ՄԵԼԻՍ. ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Անցեալ օր, (նոյն) Դեկտ. 2, պատե-հովիւնը ունեցայ ներկայ ըլլալու գրա-կան հանդէսի մը սարքուած Յարգ. Միւ-թարեան Հայրերէն՝ իրենց վարժարանին մէջ:

Հանդէսը գուտ գրական էր և ընտա-նեկանի հրապոյրն ունէր: Իրենք, աշա-կերաներն էին, — Տրապիզոնի վարդաւն ժո-ղովուրդը, — որ այդ օրը մասնաւորապէս համարուած էին՝ իրարու հետ և մեզի հետ ապրելու համար: Ներկայ էին նոն նաեւ ինձ պէս՝ ուրիշ Միւթարեան վար-ժարանի նախկին սաներ՝ կարծես ա՛յ ան-դարձ կեանքը վերապրելու տենչով:

Դպրոցական-գրական հանդէսներ չատ կազմուեցան այս տարուան Յուլիս 11էն առիթին, երբ ուրան անհետանալ կրթա-րաններէն՝ այն հին, կապկպուած ու միա-կողմանի դրուելուները: Միւթարեանց վարժարանին ամսօրեայ Մրցանակահան-գէնն ա՛յ այսօր կուգայ ցոյց տալու թէ գեւ ուրիշ ի՛նչ միջոցներով կարելի է օգ-տուիլ այս ազատ օրերէն՝ նոյն իսկ դպ-րոցական յարկերու տակ:

Ահաւասիկ ինչ որ կրցայ հասկընալ ցոյցադրուած յայտագրէն ու քաղած ծա-նօթութիւններէս: Ամեն ամիս պիտի կոր-գացուին աշակերտներուն շահած ուսում-նական և բարեկրթական ընդհանուր նօ-թերը, ընդհանուր հայ, թուրք, զառ-և իտալ. ինքնագիր ճառերով ու բանա-խօսութիւններով սաներու կողմէն՝ ամէն գիտական ճիւղերու վրայ, ինչպէս նաեւ երաժշտական ընտիր կտորներով և ծաղ-կաքաղ սրտասանութիւններով՝ արձակ թէ ոտանաւոր: Դեկտ. 2ին ստալին տնգամն ըլլալով, վարժարանին ուսանողութիւնը՝ ներկաներս օրքէն կեանքով լեցուց բարի եկալիք խմբերգով ու գրական անդրա-նիկ փորձերով, որոնց մէջ «La Providence»ը և «Գրականութիւնը»... — բարձրագոյն կարգի երկու աշակերտներու այս բանա-խօսութիւնները, — վերջացան ուժգին ծափահարութեանց մէջ:

Ըստ իմ կարելի պիտի չըլլար գալու-ցական կերակրին կամ հինգ չարթին տակէ աւելի նստիրադրօն:

Վարժարանին Մեծ. Տիոնի վրայ իր տղան. քաջալերականով փակեց հանգը, համառօտաբար պարզելով այդ գուցու-մին նպատակը. ինչ որ յայտնի ցուցուց որ պիտի շարունակուէր այն ամէն ամա-գլուխ:

Զբոսովի ժամանցին տուն՝ ես թէ՛ գո-հունակ աչքերով կը դիտէի գիմաց խո-բուած կեանքերու գարունը, և թէ՛ չէի կշար մտքէս հեռացել մեր ազգային քաջացական միւս չըջանալիները: «Ի՛նչը—

կը խորհէի — կ'արգիլէ որ սոյնպիսի գը-րական-գալուցական հանդէսներ չտեսնուին անոնց մէջն ալ»: Եւ բացասական համո-ղիչ պատասխան չէի գտներ: Այդպիսի բան մը՝ կրկնակ կեանք պիտի չնորհէր ա-շակերտներուն. զանազան թաքուն ձիւ-քեր երեւան պիտի գային. անհամարձակ, վարկատ քնովները պիտի մտրակուին, պիտի քաջալերուին: Այսօրուան այս մար-գերը արհամարհելու չէ. անոնք վարդաւն մանրանկարն են: Եստեղ կը կարծեն թէ, խնձորենիի կամ տանձենիի նման, աշա-կերտներու պտուղն ալ տարին մէկ անգամ միայն կարելի է տեսնել, վայելել, Ամա-վերջը: Ես ընդհակառակը համոզուած եմ՝ նիւր մանուկները՝ գործելու համար՝ մի-ջուսի կը սպասեն. իրենց համար՝ «ճի-շտի գրքուած» այնչափ յառաջդիմում: Ազգեր ու դարեր յեղաշրջող մեծ հա-ճարներն յաճախ հրապարակային քաջա-լերականներու կը պարտին իրենց արժա-նիքը:

Գոհ սրտով կը մեկնիմ հանդիսավայրէն: Իսկ աշակերտները... Ի՛նչ վերջը ստալ որ անոնք հանգարտաքայլ ու ժպտուն զոյգ զոյգ կը յաւաքէին դէպ ի Տէյրմիշ-տէրէի գլուխով տեսարանները: — Իրենց կանակը, հալածակ հորդոյնին վրայ, ա-րեւը մեղմօրէն կը մարէր:

ԳՐԱՍԻՐ

ԻՍԽԱՐԸ ՄԱՍՈՒՍ

Սէնէմիզ նիւայէթիմտէ ապօրոման միւս-տէթէրի խիթամ պուլան միւնիթէմ ա-պօնէթիմիզին, ապօնէթէրէթիմտէ աշխատ իրմէք արգուաւնաւ օլուրդարը հայտէ, իճրաի իճապընա միւսարաաթլարընը իճա իտէրիզ:

ՄԵՃԼԻՍԻ ՄԵՊՈՒՍԱՆ ՄԻԶԱՔԵՐԱԹԸ

10 Դեկտ.

ՄէՃիւ, չարչնալի կիւնիւ, սաաթ 8 տէ, րէյիւ մովագաթ խոգի էֆ. նին թահթը իրեասէթիմտէ րէմէն քիւշատ վէ թէպրիքաթա տար կիւն թէկէ-րաֆլարըն օգուաւնաւնա տէվամ օլունըն ալը: Էվէլէս Աֆլանիթիմտան Սէտա սէրնամէսիյէ մովագաթ պիւր մէթուպ կէլմիշ օլուրդը պէնան խոլիմէլէ օգուաւն. միւր տըր: Պուենը իմգաւր օ դատար չօգ էլգապ իլէ տօլու իտի քի, մէպու-լարտան պիւրի՝ «Կիւզէլ րէգլամ» տէմիշ սիւր: Միւնտէրիթաթ իտէ, բաճիլա-միլով տալէթիմտէն վէ տիկէր պիւր թա-գըմ թէմէնիթիմտան իպարէթ պուլն-մըշ տըր: Ապըլար իլէ թէկէպըր իտիլէն պու մէթուպտան սօնրա, կիրիտալէն վէ սաիլըրտէն կէլէն թէպրիք թէկէկրաֆա-մէլէրի օգուաւնը տըր: Թէպրիքիմէլէր ի-չինտէ, Ֆրանսա ՄէՃիւի մէպուաւն թա-րաֆլարտան, 330 իմգալը պիւր թէկէկրաֆ-նամէ պուլունուա, միւնտէրիթաթ օգուաւն տըլընտա, Ֆէվէլէստէ ալգըլար վուգու պուլմըշ տըր: — Պատէհու ինթիլապ մագ-պաթալարընը օգուաւնաւնա տէվամ օլունուա, սըրա՝ Եապին Գարաշիտար մէ-պուաւնընտան Սէրտարգաւտ Մուսթաֆա էֆ. նին մագպաթաւն կէլինձ, մոնէլի իմէլէնի մէրիտասարտան կէլմիշ օլան պիւր րարօր իւզըրիւն, պիւր կիւն էվէլէ իտա-սիք օլունըն օլմաթաւն րաղմէն, միւմաի-լէյին ինթիլապը ալէյինտէ քրօթէթիմ օլալիմիշ, վէ պու պապտէ լէ՛ վէ ալէյատէ մէօլէր մէօլէրիքէն, Մուսթաֆա էֆ. աեալա գալգարաք, քէնաիլի չու եօլտա միւստաֆա իլէմէք իսթէմիշ տիւր: — Սէօգ իսթէրիմ, իյգաւաթ վէրէճէյիւ Գէնաի մագպաթամը պէն կէթիլարտ վէ թէպիւր իթիմտ: Թէպրիք իտիլէն պէնիմ մագպա-թամ տըր: Եապին Գարաշիտարտա 10,000 էրմէնի վէ 160,000 Թիւրք վար տըր: Սայէյի Եաւանտէ... (չիտալէթիլ ըլլող մէլէրի):

Սէպըր. — Աշաղը օլմուր: Մուսթաֆա էֆ. — Աֆլ իտէրիթիք եանըլում... Սայէյի Միլէթտէ, էնա-լի ինթիլապը նիւայէթ իճրա իթաի, ֆա-գաթ էրմէնիլէք քէնաի իլլէրիմտէն մէ-պուա չըգարաւնաւարընտան, սալըր ին-թիլգամ իլլէն ինթիլապընա դարըն քրօ-թէթիմ օլալիթարտ:

Պիւր սէս. — Էվէլէճէ թէպրիք օլունան ինթիլապ մագպաթամը, պու էֆէնիթիլն օլուրդընտան, թաաթիք իտիլէլի տիւր:

Գրիգոր Զօրապ. — Սէօգ իսթէրիմ: Մէպուսլըա ինթիլապը նիւայէթ տարիլէ-սինտէ օլուա օլմաթըր մէսէլէ օլան Մուս-թաֆա էֆ.՝ գաթէն քէնաիլն իթհամ իթմիշ տիւր: Ինթիլապ մագպաթամըն պիլգաթ կէթիլմիշ օլուրդընը մէօլէթ: Նիւայէթ մոնէպիլնէ, մագպաթամըն պիլգաթ կէթիլմիշ օլուրդընը պաշտ, միւն-աէրիթաթ ինտա վուգուաթ օլմաթը իտի:

Սէպըր. — Թէմամ տըր, թէմամ տըր: Գր. Զօրապ. — Մուսթաֆա էֆ., քէն-տիլէ գարըն օլան չիքալէթէրի պիլտի-կինտէն, ինթիլապ մագպաթամըն քէնաի սլըպ պուրալա կէթիլմիշ, Պու մագպա-թամըն իթիլնի գօմիթիմտա թէպրիք ի-տիլաթիլ մատաթի չիմաի անլալընտ, պու թէպրիք՝ տիկէր պիւր գօմիթիմտա իճրա օլունա պիլէ, քէնէլմէլէքիւն աաա օլունտըր, վէ էկէր գարար տա վէրիլէ, հինէ նագարըն էնէմիլէթէ պլունագ: Գա-տը քի, պիլգ պուրաա իսթիլէլէր իլէ պիլլըլէք թէմարմագ իսթիլէլէթիլ կի-պի, միւնտէրիլէր վէ գալիմէր իլէ տէ օլմու-մագ իսթէմիլէր:

Թրայան Նալէ. — Միւնիթէրմէ րէֆիգի-մին էֆէնալըն գըմմէն թաաթիլէ պէ-րապէր, ինթիլապ մագպաթամըն էս-նաի թէպրիքիլնտէ, օ ագանըն մէպու-լըգտան մովագաթաթէն տուր օլմաթը նի-գաւնամէ աշքեմընտան օլուրդընը պէնան իտէրիմ:

Մուսթաֆա. — Գուրա վէրմէթուրմ, իյգաւաթ պէնան իտիթուրմ:

Թալէթ. — Գաւաւնըն իտիլէլէն չը-գաւորը, պուրաա շաւաիլաթա մէշ-ղու օլմաթալըն:

Արիֆ իսթէթ. — Գաւաւնըն էսաթիլն աշքեմըն մովագաթաթէն մուսթաֆա ինթիլապ մագպաթամըն իլլէն հէմին իթմիշ օլան մէպուսլարըն վէր-աիլի գարարա հիւ պիւր իթիլապ իտիլէ-թիլ: (Ալգըլար):

Հիւնէյի Ճահիւ. — Էվէլէճէ վէրիլէն գարար նէ իւզըրիլն օլուրդը թաղըք ի-տիլէլի տիւր: Պիլգ պուրաա շաղըքէթի մէտանա գօմագ իլլէն կէլտիլ: Պուաւն էվէլէ հիւ պիւր գարար վէրիլմէլէ տիւր:

Սէպըր. — Վէրիլի:

Տիկէր սէպըր. — Մայր:

(Շիտալէթիլ կիւրիլթիլ):

Բէյիւ. — Բէնա իտէրիմ, հէթիլիզ պիլլըլէք մէօլէթիլն:

Նալէ. — Տէնիլթիթ քի, էֆ. նին մագ-պաթամը թաաթիլ օլունըն, օ Նալէ տիւն-քի գալթ վարագաթ օգուաւն:

Զօրապ. — Մուսթաֆա էֆ. նին իսթի-կէլիլ կիւզէլ կէլտիլի գաթէն մէօլէն-աի... (կիւրիլթիլ):

Պիւր սէս. — Զօրապ էֆ. նին միւսա-լիլէլի ինթիլապը գաւաւն տըր. թէնտիլ իտէրիմ... (Ալգըլար):

Զօրապ. — Պիւր տէ պու ալգըլարա թէնտիլ իտէրիմ:

Պիւր մէպու. — Էվէլէթի մէՃիւի մագ-պաթամը օգուաւն:

Մուսթաֆա էֆ. նին ինթիլապը հէր թարաֆլարտան գապուլ օլունըն տըր:

Զօրապ. — Բէյի իսթիլ իլէ գուրա վէ-րիլմէլիլն թալէպ իտէրիլ: (Կիւրիլթիլ):

Թիլաթիլ մագպաթամը օգուաւն:

Զօրապ. — Հանգը գօմիթիմ թէպրիք իթիլ:

Թիլաթիլ. — Պիլլիլնի գօմիթիմ իւ-չիւնիւ չիւպէի:

Սէպըր. — Գաւաթի տիւր, քեաթի տիւր: Արիֆ իսթէթ. — Բէյի էֆէնաի, պու մէՃիւի ալտէ էքթիլիլթիլ պիւր գարար վէրիլաթալէն սօնրա, պիւր շաւաիլ պէնա-նը իթիլապ իթմիշ չիլըքիլ վէ ալըպ տըր: (Ալգըլար):

Զօրապ. — Պու կիլիլ էլթաղը դալի-ղէնիլ պէօլէ պիլ պիւր մէՃիւի թէլէթ-ֆիլ օլունտար՝ տաւա զիլտալ ալըպ տըր:

Բիլալ թէվիլի. — Արգուտալմ Զօ-րապ էֆ. իլ քէք զիլտալ մէվիլիլմ իլլէն, պիւր ալլիլի գաթի եօք իլլէն, պիւր աաթիլ

միւնտէր թէմիլէ իթմիլէն թէնտիլ ի-տէրիմ:

Սէպըր. — Տէվամ... տէվամ... տէ-վամ...

Պատէհու ինթիլապ մագպաթալարընը օգուաւնաւնա տէվամ օլունըն տըր:

Պիւր սէս. — Միւնիթէրմէ րէֆիգի-մին էֆէնալըն գըմմէն թաաթիլէ պէ-րապէր, ինթիլապ մագպաթամըն էս-նաի թէպրիքիլնտէ, օ ագանըն մէպու-լըգտան մովագաթաթէն տուր օլմաթը նի-գաւնամէ աշքեմընտան օլուրդընը պէնան իտէրիմ:

Մուսթաֆա. — Գուրա վէրմէթուրմ, իյգաւաթ պէնան իտիթուրմ:

Թալէթ. — Գաւաւնըն իտիլէլէն չը-գաւորը, պուրաա շաւաիլաթա մէշ-ղու օլմաթալըն:

Արիֆ իսթէթ. — Գաւաւնըն էսաթիլն աշքեմըն մովագաթաթէն մուսթաֆա ինթիլապ մագպաթամըն իլլէն հէմին իթմիշ օլան մէպուսլարըն վէր-աիլի գարարա հիւ պիւր իթիլապ իտիլէ-թիլ: (Ալգըլար):

Հիւնէյի Ճահիւ. — Էվէլէճէ վէրիլէն գարար նէ իւզըրիլն օլուրդը թաղըք ի-տիլէլի տիւր: Պիլգ պուրաա շաղըքէթի մէտանա գօմագ իլլէն կէլտիլ: Պուաւն էվէլէ հիւ պիւր գարար վէրիլմէլէ տիւր:

Սէպըր. — Վէրիլի:

Տիկէր սէպըր. — Մայր:

(Շիտալէթիլ կիւրիլթիլ):

Բէյիւ. — Բէնա իտէրիմ, հէթիլիզ պիլլըլէք մէօլէթիլն:

Նալէ. — Տէնիլթիթ քի, էֆ. նին մագ-պաթամը թաաթիլ օլունըն, օ Նալէ տիւն-քի գալթ վարագաթ օգուաւն:

Զօրապ. — Մուսթաֆա էֆ. նին իսթի-կէլիլ կիւզէլ կէլտիլի գաթէն մէօլէն-աի... (կիւրիլթիլ):

Պիւր սէս. — Զօրապ էֆ. նին միւսա-լիլէլի ինթիլապը գաւաւն տըր. թէնտիլ իտէրիմ... (Ալգըլար):

Զօրապ. — Պիւր տէ պու ալգըլարա թէնտիլ իտէրիմ:

Պիւր մէպու. — Էվէլէթի մէՃիւի մագ-պաթամը օգուաւն:

Մուսթաֆա էֆ. նին ինթիլապը հէր թարաֆլարտան գապուլ օլունըն տըր:

Զօրապ. — Բէյի իսթիլ իլէ գուրա վէ-րիլմէլիլն թալէպ իտէրիլ: (Կիւրիլթիլ):

Թիլաթիլ մագպաթամը օգուաւն:

Զօրապ. — Հանգը գօմիթիմ թէպրիք իթիլ:

Թիլաթիլ. — Պիլլիլնի գօմիթիմ իւ-չիւնիւ չիւպէի:

Սէպըր. — Գաւաթի տիւր, քեաթի տիւր: Արիֆ իսթէթ. — Բէյի էֆէնաի, պու մէՃիւի ալտէ էքթիլիլթիլ պիւր գարար վէրիլաթալէն սօնրա, պիւր շաւաիլ պէնա-նը իթիլապ իթմիշ չիլըքիլ վէ ալըպ տըր: (Ալգըլար):

Զօրապ. — Պու կիլիլ էլթաղը դալի-ղէնիլ պէօլէ պիլ պիւր մէՃիւի թէլէթ-ֆիլ օլունտար՝ տաւա զիլտալ ալըպ տըր:

Բիլալ թէվիլի. — Արգուտալմ Զօ-րապ էֆ. իլ քէք զիլտալ մէվիլիլմ իլլէն, պիւր ալլիլի գաթի եօք իլլէն, պիւր աաթիլ

միւնտէր թէմիլէ իթմիլէն թէնտիլ ի-տէրիմ:

— Կէլիլի ահա բրէնս Ռէշատ էֆ. նին
վէլիլ աշտուղ հազգընը բրէնս Յուսուբ
Իզզէտտին էֆ. յէ թէքք իրմարկինէ տաիբ
սոն սահ/ֆէմիզտէ միւնաբրիճ հավատարմի
առլո օլմասուղլըն վէ պէտխաւաննրն էսէր
իսուէլինի թիւրքճէ դազէթալար ետգրեթ,
լար:

